

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl samosoudcem JUDr. Janem Dvořákem v právní věci

žalobce: Z. P.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení, IČ 00006963
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 8. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 1. 8. 2023, č. j. X, se pro vady řízení **ruší a věc se vrací žalované** k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se včasnou žalobou domáhal soudního přezkumu v záhlaví tohoto rozsudku označeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty námitky a bylo potvrzeno rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 26. 6. 2023, č. j. X, přičemž byla pro nesplnění podmínek ustanovení článku II. zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a zákon č. 582/1991 Sb. (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“),

zamítnuta žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku zvýšení za vychované děti (dále v textu i jako „výchovné“). Žalobce odůvodnil žalobu následujícím způsobem.

2. Předně poukázal na chyby žalovaného rozhodnutí, když v žalovaném rozhodnutí je chybně uvedeno, že matka dítěte zemřela, když bylo synovi již 12 let, matka dítěte zemřela X. Y. 1997, tedy před dosažením 12 roku věku syna, který se narodil X. Dále uvedl, že s manželkou pečoval o syna J., narozeného X a o staršího syna J., narozeného Y, přičemž v roce 1990 onemocněla rakovinou a její zdravotní stav se stále zhoršoval, takže *„již v tomto období jsem začal zajišťovat péči o děti ve větším rozsahu a o oba jsem pečoval až do dosažení jejich zletilosti“*, přičemž po úmrtí manželky pak nikdo jiný péči o děti nezajišťoval. Žalobce dále uvedl, že na výchovné má nárok, a navrhl, aby proto žalované rozhodnutí soud zrušil s tím, že mu má být přiznáno zvýšení procentní výměry starobního důchodu o výchovné na syna J., narozeného X *„o kterého jsem prokazatelně sám pečoval v období před 12 rokem věku až do dosažení jeho zletilosti.“*
3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě poukázala na žalované rozhodnutí, navrhla, aby soud žalobu zamítl.
4. Krajský soud v řízení vedeném podle ust. § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s.ř.s.“), přezkoumal žalované rozhodnutí v mezích žalobních bodů, přičemž dospěl k následujícím skutkovým a právním závěrům.
5. Mezi účastníky není sporné a ze správního spisu vyplývají následující rozhodné skutečnosti. Rozhodnutím správního orgánu I. stupně byla zamítnuta žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku zvýšení za vychované děti (tj. za děti J. P., nar. XY a syna J. P., nar. X). Proti tomuto rozhodnutí správního rozhodnutí I. stupně podal žalobce námitky, v nichž tvrdil, že má nárok na výchovné, alespoň na 1 dítě, o které pečoval sám po dobu nejméně 5 roků, což je v případě syna J., narozeného X, splněno, přičemž manželka zemřela dne X. Y. Žalobce byl následně správním orgánem vyzván k doložení jeho tvrzení obsažených v námitkách, tj. v čem spočívá větší rozsah jeho péče o děti oproti jejich matce případně jiné osoby, která se na péči o ně podílela, dále a zda jakým způsobem a v kterém období ovlivnila péče o děti jeho pracovní kariéru, a kdy osobně a celodenně pečoval o děti do 4 let jejich věku. Žalobce k této výzvě správního orgánu sdělil, že na výchově dětí do 4 let se s manželkou podílel společně, poté manželka onemocněla v roce 1990 rakovinou a od té doby se musela šetřit a většina péče v domácnosti a o děti byla na žalobci, navíc nemoc manželky pokračovala a přibyla ještě péče o manželku. Při péči o děti čerpal žalobce ošetřovné nebo mu za úplatu pomáhala sousedka. Žalovaný poté v souladu s platnou právní úpravou, kterou uvedl v žalovaném rozhodnutí, konstatoval, že pokud výchovu zajišťovalo více osob, lze zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte (tj. výchovné) přiznat pouze té osobě, která výchovu zajišťovala v největším rozsahu, přičemž výchova se pro tento účel posuzuje od narození dítěte až do nabytí jeho zletilosti, jako jeden celek. Poté k námitkám žalovaná uvedla následující závěr:

„Šetřením se nepodařilo prokázat, že účastník řízení o děti pečoval v největším rozsahu. Naopak lze dovodit, že v největším rozsahu o děti osobně pečovala jejich matka. Z nárokových podkladů, které má Česká správa sociálního zabezpečení k dispozici, je zřejmé, že matka osobně celodenně pečovala o děti od narození po dobu mateřské dovolené, resp. rodičovské dovolené, tj. v období, kdy jeden z rodičů musí o tyto děti celodenně pečovat, což

má negativní dopady na jeho kariérní růst, potažmo výdělečné možnosti. Z nárokových podkladů účastníka řízení navíc nevyplývá, že by v období od narození do nabytí jejich zletilosti došlo k poklesu vyměřovacích základů účastníka řízení. Rovněž tak bylo naplněno ustanovení § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, že podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod je splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 roků. Matka zemřela v roce X, kdy mladšímu synovi bylo již X roků. Z podkladů je nepochybné, že se účastník řízení podílel na výchově dětí, ale podmínka péče v největším rozsahu splněna nebyla. Navíc ustanovení o péči minimálně v rozsahu 5 roků se týká pouze péče žen. Námitkám účastníka řízení proto nelze vyhovět.“

6. Podle ustanovení článku II. bodu 1 zákona č. 323/2021 Sb. platí, že starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, se zvýší o 500 Kč měsíčně za každé dítě, které pojištěnec vychoval od splátky důchodu splatného v lednu 2023; toto zvýšení náleží v procentní výměře starobního důchodu.
7. Podle ustanovení článku II. bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. platí, že podmínky výchovy dítěte se pro účely zvýšení podle článku II. bodu 1 tohoto zákona posuzují u všech pojištěnců podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán, pokud není stanoveno jinak; tyto podmínky platí v případě, že o dítě osobně pečoval muž.
8. Podle ustanovení § 32 odst. IV. zákona o důchodovém pojištění je podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení 8 roku jeho věku, je podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 5 roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat. Podle článku II. bodu 3 zákona č. 323/2021 Sb. dále platí, že výchovou téhož dítěte nelze pro účely zvýšení za vychované dítě současně započítat více osobám. Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala a v největším rozsahu; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy.
9. Žalovaný správně konstatoval v žalovaném rozhodnutí, že „z uvedené právní úpravy vyplývá, že v případě, že výchovu dítěte zajišťovalo více osob, lze zvýšení procentní výměry starobního důchodu z důvodu výchovy dítěte, tj. výchovné přiznat pouze té osobě, která výchovu zajišťovala v největším rozsahu, přičemž výchova se pro tento účel posuzuje od narození dítěte až do nabytí jeho zletilosti jako jeden celek.“
10. Žalobce se v žádosti o výchovné domáhal jeho přiznání za dvě své děti, tj. syna J. P., narozeného X a syna J. P., narozeného XY, s tím, že o tyto děti od narození do zletilosti pečoval v největším rozsahu. Správní orgán I. stupně správně vyzval žalobce k doplnění tohoto jeho tvrzení, přičemž žalobce v reakci na tuto výzvu uvedl, že na výchově dětí do věku 4 let se s manželkou podílel společně, ale v roce 1990 ta onemocněla rakovinou a většinu péče v domácnosti a o děti zajišťoval žalobce s tím, že navíc nemoc manželky pokračovala a přibyla ještě péče o manželku. Žalovaná ve svém rozhodnutí, napadeného žalobou reagovala výše zmíněným způsobem, tedy uvedla, že matka celodenně pečovala o děti od narození po dobu mateřské dovolené, respektive rodičovské dovolené, a že „z

nárokových podkladů účastníka řízení navíc nevyplývá, že by v období od narození dětí do nabytí jejich zletilosti došlo k poklesu vyměřovacích základů účastníka řízení.“ Rovněž tak byla podle názoru žalované splněna podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod, tj. že žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 roků, přičemž matka zemřela v roce 1997, kdy mladšímu synovi bylo již 12 roků. Žalovaná tedy uvedla, že sice žalobce podílel na výchově dětí, ale podmínka péče v největším rozsahu splněna nebyla.

11. Žalobce uplatnil námitky, které s tímto závěrem žalované nesouhlasí, když opětovně jako v reakci na výzvu správního orgánu doplnění žádosti poukázal na skutečnost, že jeho manželka v roce 1990 onemocněla rakovinou a že již v tomto období začal žalobce zajišťovat péči o děti ve větším rozsahu. Jeho konkrétní žalobní námitka se pak týkala nároku na výchovné na syna J., tedy na mladšího syna, narozeného XY, o kterého žalobce *„prokazatelně sám pečoval v období před dvanáctým rokem věk až do dosažení jeho zletilosti.“*
12. Krajský soud se tedy zaměřil v mezích této žalobní námítky na posouzení nároku žalobce na výchovné týkající se mladšího syna J., narozeného XY, kdy žalobce již ve správním řízení tvrdil, že v roce 1990 manželka onemocněla rakovinou a v důsledku zhoršení jejího zdravotního stavu pečoval o děti, tj. i o syna J., ve větším rozsahu a splnil podmínku přiznání výchovného. Žalovaná vycházela z toho, že v největším rozsahu u mladšího syna J. pečovala jeho manželka až do své smrti v roce 1997, tedy před dosažením 12 roku jeho věku (v žalovaném rozhodnutí je sice uvedeno, že matka zemřela v roce 1998, kdy mladšímu synovi bylo již X roků, což není sice přesný údaj, protože syn J. se narodil dne XY a matka zemřela ještě před dosažením X let jeho věku, tj. X. Y., ale tato námitka žalobce nemá podstatný vliv na zákonnost žalovaného rozhodnutí), tedy že ze strany matky syna J. byla splněna zákonná podmínka spočívající v péči o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 roků, přičemž odmítla závěr žalobce, že o toto dítě začal pečovat v největším rozsahu žalobce již v době před úmrtím jeho manželky v souvislosti s jejím onemocněním rakovinou v roce 1990. Pokud by se však prokázalo, že tomu tak skutečně bylo, tj. že žalobce začal ve větším rozsahu zajišťovat péči o mladšího syna J. z důvodu nemoci své manželky ještě před dosažením 10 roku věku syna J., tj. v období od roku 1990, kdy manželka žalobce onemocněla rakovinou a poté v této péči pokračoval až do dosažení zletilosti svého syna, tj. do 28. 3. 2003, tak by to byl žalobce, komu mohl v daném případě vzniknout nárok na výchovné, když zletilosti syn J. dosáhl v roce 2003.
13. Žalovaná sice poukázala na skutečnost, že z nárokových podkladů účastníka řízení *„nevyplývá, že by v období od narození dětí do nabytí jejich zletilosti došlo k poklesu vyměřovacích základů účastníka řízení“*, ale tato skutečnost sama o sobě ještě nemůže prokazovat, že v takovém případě nemohl žalobce pečovat o dítě v největším rozsahu, neboť je nutné posuzovat zajištění této péče nikoliv jen ve vztahu k výši vyměřovacích základů, ale i k dalším skutečnostem, tj. například zajištění péče o dítě v mimopracovní dny, a ke skutečnostem souvisejícím s onemocněním manželky žalobce, které však je třeba ještě doplnit provedením dalšího dokazování (například výslechem žalobce) za účelem posouzení jeho tvrzení o tom, že od roku 1990 většinu péče o děti, tj. i o mladšího syna J., zajišťoval žalobce z důvodu nemoci manželky. Žalovaná dále uvedla v žalovaném rozhodnutí, že *„ustanovení o péči minimálně v rozsahu 5 roků se výslovně*

týká pouze péče žen.“ S tímto závěrem se soud neztotožňuje. Pokud by tomu tak bylo, týkala by se jen péče žen i podmínka péče o dítě zahrnující trvání péče po dobu 10 roků.

14. Správní řízení, v němž bylo žalované rozhodnutí vydáno, sice není ovládáno zásadou vyšetřovací, neboť jedná se o návrhové řízení, tj. řízení o žádosti žalobce, avšak i v tomto řízení platí ustanovení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, podle něhož pokud nevyplývá ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán řízení tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2, přičemž podle ust. § 2 odst. 4 správního řádu správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Krajský soud proto dospěl k závěru, že byl dán důvod pro zrušení žalovaného rozhodnutí pro vadu řízení podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. s tím, že skutkový stav, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění.
15. Krajský soud proto dospěl k závěru, že žaloba byla důvodná a zrušil žalované rozhodnutí pro vadu řízení dle § 78 odst. 1 s.ř.s. a současně vyslovil, že věc se vrací žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s.ř.s.).
16. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož sice žalobce měl plný úspěch ve věci a měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady řízení mu podle obsahu spisu nevznikly, a žalované nevznikl nárok na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 2 s.ř.s.).

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům řízení.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Pardubice 22. listopadu 2023

JUDr. Jan Dvořák v. r.
samosoudce